

Broj: UPI05/2-02-19-5-73/22 SC
Sarajevo, 27.12.2022. godine

Federalno ministarstvo okoliša i turizma, rješavajući po zahtjevu operatera „Operator – Terminali Federacije” d.o.o. Sarajevo podružnica Blažuj za postojeće pogone i postrojenja u industrijskoj zoni naselja Blažuj, općina Ilidža na osnovu člana 89. stav (1) Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH”, broj 15/21), člana 13. st. (7) Pravilnika o pogonima, postrojenjima i skladištima u kojima su prisutne opasne supstance koje mogu dovesti do nesreća većih razmjera („Službene novine Federacije BiH” broj 51/21), i čl. 200. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH”, broj: 02/98 i 48/99 i 61/22), u predmetu obnove okolinske dozvole *d o n o s i*:

RJEŠENJE

- 1. Utvrđuje se obnova okolinske dozvole operateru „Operator – Terminali Federacije” d.o.o. Sarajevo, podružnice Blažuj, na adresi ul. Vlakovski put bb, 71 215 Blažuj (trenutno u fazi rekonstrukcije) za postojeće pogone/postrojenja/skladišta u kojima su prisutne opasne supstance – skladšno-distributivni centar tečnih derivata Blažuj (objekti sa oznakom S-106). Rješenje se izdaje na osnovu dokumentacije: Izvještaja o stanju sigurnosti, Informacije o sigurnosnim mjerama i Unutrašnjeg plana intervencije koju je izradila ovlaštena konsultantska kuća Dvokut Pro d.o.o. Sarajevo.**

Pogoni/postrojenja/skladišta u kojima su prisutne opasne supstance su locirana na zemljištu označenom po starom premjeru kao k.č. 1103/2, 1103/1, 1104, 1114, 1117/1, 1117/2, 1092, 1093, 1107, 1108, 1109/5, 1109/6, 1113/2, 1116/2, 1118/2, 1099/5, 1105/1, 1105/2, 1105/3, 1095/1, 1095/2, 1098/2, 1098/7, 1098/1, 1098/5, 1098/6, 1100, 1097/2, 1043/1, 1106/6, 1106/11, 1106/12, 1106/13, 1096/2, 1043/5, 1094, 1101, 1105/4 K.O.SP_Rakovica, zk uložak broj 1835, k.č. 1041/3, 1043/4, 1043/8, 1043/9, K.O.SP_Rakovica, zk uložak broj 7232, i k.č. 1099/4 K.O. SP Rakovica, zk uložak broj 7611, što odgovara po novom premjeru k.č. 1422/2, 1433/2, 1437/2, 1407, 1427, 1428/2, 1428/3, 1431/2, 1435/2, 1436, 1420/2, 1424/1, 1426, 1423, 1410, 1409, 1415, 1416, 1417, 1414, 1412/2, 1413, 1418/2, 1411, 1407, 1475, 1406, 1408, 1420/2, 1425/1, 1405/1, 1405/2, 1404, 1418/1, 1412/1, 1391/1, 1402/2, 1391/1, 1403, 1412/1 K.O Vlakovo i 108/4 i 764/2 K.O. Blažuj, područje Kantona Sarajevo.

- 2. Pravni osnov za postupanje**

Predmetni pogon/postrojenje/skladište u skladu sa stavom (1) člana 102. i stavom (1) člana 107. Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH”, broj: 15/21), prihvatanje, skladištenje i distribucija tečnih goriva operatera „Operator – Terminali Federacije” d.o.o. Sarajevo pripada **višem razredu** pogona/postrojena/skladišta (ukupno 42.300 m³) prema Prilogu la., Dio 1. i Dio 2. kolona 3. Pravilnika o pogonima, postrojenjima i skladištima u kojima su prisutne opasne supstance koje mogu dovesti do nesreća većih razmjera („Službene novine Federacije BiH”, broj: 51/21).

- 2.1. Obaveza izrade Izvještaja o stanju sigurnosti**

U skladu sa stavom (1) člana 102. i stavom (1) člana 107. Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH”, broj: 15/21), ukoliko operater utvrdi da je u njegovom

pogonu, postrojenju i/ili skladištu prisutna velika količina opasne supstance, odnosno da pogon, postrojenje i/ili skladište pripada višem razredu u skladu sa Prilogom Ia., Dio 1. kolona 3. i Dio 2. kolona 3. Pravilnika o pogonima, postrojenjima i skladištima u kojima su prisutne opasne supstance koje mogu dovesti do nesreća većih razmjera ("Službene novine Federacije BiH", broj: 51/21), osim dokumenata iz čl. 7. i 8. Pravilnika, obaveza skladišta opasnih supstanci koje mogu izazvati nesreće većih razmjera operater je dužan izraditi i:

- Izvještaj o stanju sigurnosti
- Informaciju o sigurnosnim mjerama i
- Unutrašnji plan intervencija

Izvještajem o stanju sigurnosti, operater dokazuje:

- a) da je započeo sa primjenom Plana sprečavanja nesreća većih razmjera i sistema upravljanja sigurnošću za njegovo provođenje u skladu sa informacijama utvrđenim u stavu (4) člana 8. Pravilnika o pogonima, postrojenjima i skladištima u kojima su prisutne opasne supstance koje mogu dovesti do nesreća većih razmjera ("Službene novine Federacije BiH", broj: 51/21),
- b) da su identifikovane opasnosti od nesreća većih razmjera i mogući scenariji nesreća većih razmjera, te da su preduzete potrebne mjere da bi se te nesreće spriječile i da bi se ograničile njihove posljedice za zdravlje ljudi i okoliš,
- c) da se vodilo računa o dovoljnoj sigurnosti i pouzdanosti pri projektovanju, izgradnji, funkcionisanju i održavanju svakog pogona, postrojenja, skladišta, opreme i infrastrukture za njegovo funkcioniranje, koji su povezani sa opasnostima od nesreća većih razmjera unutar objekta,
- d) da su izrađeni unutrašnji planovi za slučaj opasnosti i pružanja informacija da bi se omogućila izrada vanjskog plana za slučaj opasnosti,
- e) pružanje dovoljno informacija nadležnom organu da bi se omogućilo donošenje odluka u pogledu identifikacije novih aktivnosti ili promjena na postojećim objektima.

3. Opis djelatnosti operatera „Operator – Terminali Federacije” d.o.o. Sarajevo

Djelatnost operatera „Operator – Terminali Federacije” d.o.o Sarajevo, podružnica Blažuj:

- trgovina na veliko tekućim gorivima i srodnim proizvodima,
- skladištenje naftnih derivata,
- stavljanje rezervi naftnih derivata na tržište u slučaju poremećaja snabdijevanja,
- organizacija, nadzor i upravljanje količinama i kvalitetom rezervi naftnih derivata,
- prikupljanje i obrada podataka o stanju i prometu operativnih zaliha naftnih derivata i rezervi naftnih derivata,
- saradnja s ministarstvima i nadležnim inspekcijama u skladu sa posebnim propisima,
- saradnja s domaćim i inozemnim energetske tijelima i/ili subjektima,
- obezbjeđenje tehničko-tehnološke ispravnosti postrojenja i skladišta za skladištenje naftnih derivata.

Obzirom da Terminal nije proizvodnog karaktera, njegova osnovna djelatnost je prihvatanje, skladištenje i distribucija tečnih goriva. Naredne navedene vrste goriva su se skladištile na Terminalu, njihovo skladištenje je i nadalje planirano uz određene izmjene. Goriva koja su se skladištila na terminalu su:

1. bezolovni motorni benzini i to:
 - BMB EUROSUPER BS 95,
 - BMB EUROSUPER BS 95 CLASS,
 - BMB EUROSUPER BS 98,
 - BMB EUROSUPER BS 98 + CLASS,
2. avionski benzin i kerozin i to:
 - avionski benzin TIP100LL,

- gorivo za mlazne motore JET A-1,
- 3. dizelska goriva i to:
 - EURODIZEL BS,
 - EURODIZEL BS CLASS i
 - EURODIZEL BS PLAVI,
- 4. Euro loživo ulje ekstra lako (EURO LU EL) i
- 5. Ukapljeni naftni plin.

Rezerve tečnih goriva podrazumijevaju sljedeće grupe naftnih derivata:

- motorne benzine,
- dizel gorivo i
- lož ulje – LUEL.

Ukapljeni naftni plin, avionski benzin i kerozin više se neće skladištiti na predmetnoj lokaciji dok su pored navedenih bezolovnih motornih benzina, dizela i euro loživog ekstra lakog ulja, planirana skladištiti sva konvencionalna tečna goriva koja će služiti kao robne rezerve za Bosnu i Hercegovinu. Tačne vrste i nazivi goriva definisati će se kada Terminal bude pušten u rad, o čemu će operater informisati nadležne organe.

Skladišni kapacitet rezervoarskog prostora Terminala naftnih derivata – Blažuj sa osnovnim karakteristikama, a koji služe za skladištenje dizela, benzina i kerozina dati su u sljedećoj tabeli:

Tabela 1. Kapaciteti nadzemnih rezervoara Terminala dizela, benzina i kerozina

Oznaka	Kapacitet [m ³]	Vrsta goriva	Tip krova	Prečnik [m]	Visina [m]
61R-01	10.000	Benzini	Plivajući	30,480	14,32
61R-02	5.000	Benzini	Plivajući	24,384	12,80
61R-03	5.000	Benzini	Plivajući	24,384	12,80
61R-04	2.000	Kerozini	Fiksni	15,240	12,80
61R-05	10.000	Dizeli	Fiksni	30,480	14,32
61R-06	10.000	Dizeli	Fiksni	30,480	14,32
UKUPNO	42.000				

Tabela 2. Kapaciteti manipulativnih rezervoara Terminala

Oznaka	Kapacitet [m ³]	Vrsta goriva	Način ugradnje	Prečnik [m]	Visina [m]
61B-01	50	Dizeli	Podzemni-ukopani	2,522	10,822
61B-02	50	Dizeli	Podzemni-ukopani	2,522	12,80
61B-03	50	Benzini	Podzemni-ukopani	2,522	12,80
61B-04	50	Benzini	Podzemni-ukopani	2,522	12,80
61B-05	50	Lož ulje	Podzemni-ukopani	2,522	14,32
61B-06	50	Lož ulje	Podzemni-ukopani	2,522	14,32
UKUPNO	300				

Obzirom da operater "Operator – Terminali Federacije" d.o.o. Sarajevo za postojeće pogone i postrojenja podružnice Blažuj, općina Ilidža nije u funkciji i da dokumentacija o godišnjem prometu za vrijeme rada Terminala nije dostupna, godišnji promet će biti naknadno utvrđen, kako je to i zakonom propisano o čemu će operater informisati nadležne organe.

4. Pogoni/postrojenja/skladišta za koje se izdaje okolinska dozvola

Namjena Terminala naftnih derivata – Blažuj je prihvatanje, skladištenje i distribucija tečnih goriva i to dizela, benzina, kerozina, UNP-a (ukapljenog naftnog plina), ulja i masti u bačvama i sitnom pakovanju. S obzirom da Terminal nije u funkciji preko dvadeset godina, podaci o namjeni skladišnih kapaciteta preuzeti su iz projektne dokumentacije, a nova namjena skladišnih kapaciteta biće usklađena sa članom 40. Zakona o naftnim derivatima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 52/14).

U sastav Terminala ulaze sljedeći objekti:

- Pumpna stanica produkata sa pratećim instalacijama,
- Pumpna stanica protupožarne vode, rezervoar vode, hidrant mreža,
- Autopunilošte i cjelokupna tehnološka cijevna mreža i armature,
- Vagon pretakalište,
- Manipulativni rezervoari,
- Nadzemni rezervoari i tankvane,
- Kuglasti rezervoar za gas i pripadajuće instalacije za UNP,
- Separator zauljenih voda i njihova infrastruktura,
- Trafostanica-elektroinstalacija-cijeli elektroenergetski sistem,
- Kontrolno-energetski blok,
- Vaga,
- Upravna zgrada,
- Skladišta,
- Portirnica,
- Garaže i
- Nadstrešnica

Objekti u skladu sa tehnološkom namjenom dijele se na sljedeće grupe:

- Nadzemni rezervoar sa fiksnim krovom R06 za skladištenje dizela zapremine $V=10.000\text{ m}^3$
- Nadzemni rezervoar sa fiksnim krovom R04 za skladištenje kerozina zapremine $V=2000\text{ m}^3$
- Nadzemni rezervoar sa fiksnim krovom R05 za skladištenje dizela zapremine $V=10.000\text{ m}^3$
- Nadzemni rezervoar sa plivajućim krovom R03 za skladištenje benzina zapremine $V=5.000\text{ m}^3$
- Nadzemni rezervoar sa plivajućim krovom R02 za skladištenje benzina zapremine $V=5.000\text{ m}^3$
- Nadzemni rezervoar sa plivajućim krovom R01 za skladištenje benzina zapremine $V=10.000\text{ m}^3$
- Manipulativni podzemni rezervoari zapremine $V=50\text{ m}^3$ (ukupno ih ima 6)

Objekti za pretakanje (pumpna stanica, vagon istakalište, autopunilište):

- Pumpna stanica za istovar goriva,
- Pretakalište vagon-cisterni sa istakalištem auto-cisterni,
- Utakalište auto-cisterni,
- Punilište bačvi.

Objekti za uskladištenje ulja i maziva:

- Otvoreno skladište praznih bačvi,
- Otvoreno - regalno skladište ulja i maziva.

Objekti za uskladištenje i pretakanje UNP:

- Nadzemni rezervoar za UNP zapremine $V= 1000\text{ m}^3$,
- Pretakalište vagon-cisterni UNP-a,
- Pumpno kompresorska stanica UNP – a,
- Pretakalište auto-cisterni UNP-a.

Objekti hlađenja rezervoara i protupožarne zaštite:

- Nadzemni rezervoar za PP vodu zapremina $V=2900\text{ m}^3$,
- Protupožarna pumpna stanica.

Objekti prečišćavanja otpadnih voda:

- Separator zauljenih voda - API separator sa pumpnom stanicom,
- Separator fekalnih voda - biološki separator.

Prateći objekti:

- Pogonska zgrada i dispečerski centar,
- Skladište pakovane robe,
- Energetski blok,
- Garaža, radionica i vatrogasno spremište
- Kućica za čuvara,
- Vaga,
- Nadstrešnica za crijeva,
- Parking za teška vozila,
- Parking za putnička vozila,
- Plato za istovar vagona
- Ograda

Rezervoar UNP-a (Ukapljeni naftni plin) i punilište bačvi neće biti predmet sanacije iz razloga što nisu u funkciji i njihovo korištenje u budućem radu nije planirano. Predmet projekta sanacije Terminala su samo objekti i postrojenja u funkciji skladištenja naftnih derivata sa pripadajućim postrojenjima za zaštitu od požara, postrojenjima za mjerenje i regulaciju, te postrojenjima i instalacijama za tretman i odvodnju oborinskih i otpadnih voda.

5. Sadržaj Izvještaja o stanju sigurnosti

Izvještaj o stanju sigurnosti izrađen je u aprilu 2022. godine a ažuriran u augustu 2022. godine u kojem je utvrđena opasnost od nesreća većih razmjera te na osnovu istog osiguran sistem upravljanja sigurnošću unutar lokacije pogona/postrojenja/skladišta na kojem može doći do nesreće većih razmjera. Svaki segment sistema skladištenja tečnih naftnih derivata može se smatrati rizičnim, obzirom da se radi o eksplozivnim i zapaljivim supstancama koje cirkulišu u zatvorenom sistemu Terminala koji je rasprostranjen po cijeloj lokaciji. Radi klasifikacije, može se definisati nekoliko izvora opasnosti na lokaciji i to:

- vagon pretakalište (pumpna stanica produkata tečnog goriva, sistem za mjerenje protoka tečnog goriva, armature za povezivanje cjevovoda i vagon cisterni),
- rezervoari (nadzemni, podzemni-manipulativni),
- autoutakalište,
- separator zauljenih voda.

Identifikacija, opasnosti, analiza rizika urađena je prema *Metodi za utvrđivanje prioriteta među rizicima izazvanim velikim nesrećama u procesnoj i srodnim industrijama*. Procedura navedene metode sastoji se u sljedećim aktivnostima:

1. razvrstavanje vrsta djelatnosti i popisa supstanci,
2. procjena vanjskih posljedica velikih nesreća za ljude,
3. procjena vjerovatnosti velikih nesreća na nepokretnim postrojenjima,
4. procjena društvenog rizika,
5. utvrđivanje prioriteta među rizicima.

U poglavlju 6.2. Izvještaja o stanju sigurnosti, procjena vjerovatnoće velikih nesreća na nepokretnim postrojenjima iznosi $P=1 \times 10^{-9}$.

Operater je izvršio analizu i procjenu rizika od nastanka većih nesreća u sklopu čega je razradio dva moguća scenarija velikih nesreća:

- analiza najgoreg mogućeg slučaja - požar na nadzemnom rezervoaru zbog elementarne nepogode (grmljavinskog nevremena i elektrostatskog pražnjenja). Izračunati uticaj udarnog talasa eksplozije je do 250 m i vjerovatnoća i vremenska učestalost nesreće veoma mala i nije učestala,
- povoljniji mogući scenarii - požar na nadzemnom spremniku usljed kvara ventila (neposredno uz sam spremnik). Izračunati uticaj udarnog talasa eksplozije je do 250 m i vjerovatnoća i vremenska učestalost nesreće veoma mala i nije učestala.

Poduzete tehničke i organizacijske mjere bitno umanjuju moguću učestalost i posljedice iznenadnog događaja.

6. Zahtjevi koje treba ispuniti u svrhu sprečavanja nesreća većih razmjera

Operater „Operator – Terminali Federacije” d.o.o. Sarajevo - podružnica Blažuj, dužan je da:

- preduzme sve neophodne mjere kako bi osigurao da bilo kakva ispuštanja/isticanja opasnih supstanci, poplava, požar, eksplozija ili bilo koja druga okolnost koja može dovesti do nesreća većih razmjera:
 - budu sprečeni unutar pogona, postrojenja i/ili skladišta;
 - u jednom pogonu, postrojenju i/ili skladištu ne mogu imati uticaj na druge pogone, postrojenja i/ili skladišta unutar cjelokupne lokacije koja se nalazi pod kontrolom operatera;
 - pogon, postrojenje i/ili skladište neće imati negativan efekat na susjedne pogone, postrojenja i/ili skladišta;
 - nastali izvan pogona, postrojenja i/ili skladišta ne mogu djelovati na pogon, postrojenje i/ili skladište u smislu negativnog uticaja na njegovu sigurnost.
- opremi pogon, postrojenje i/ili skladište odgovarajućom sigurnosnom opremom (alarmom, sigurnosnim kamerama, kodiranim pristupom i sl.) te odgovarajućom signalizacijom o posebnoj pažnji prilikom rukovanja sa pogonom, postrojenjem i/ili skladištem, koje koristi opasne supstance;
- opremi pogon, postrojenje i/ili skladište uređajima za mjerenje i kontrolu koji će funkcionisati nezavisno i biti fizički odvojeni od sigurnosnog sistema;
- ne dozvoli pristup pogonu, postrojenju i/ili skladištu neovlaštenim i/ili nezaposlenim licima.

S ciljem sprečavanja nesreća većih razmjera, operater će:

- preduzeti sve neophodne mjere da u slučaju nesreće većih razmjera ne bi došlo do uticaja opasnih supstanci na infrastrukturu područja oko postrojenja (kanalizaciju, cjevovode, elektro-mrežu i sl.);
- preduzimati sve neophodne mjere da u slučaju nesreće većih razmjera ne dođe do dodatnog negativnog djelovanja iz infrastrukturnih dijelova postrojenja (kanalizacije, cjevovoda, elektro-mreže i sl.);
- preduzmati sve tehničke i organizacijske mjere prilikom rada postrojenja u smislu obučenog osoblja, njihove lične zaštite, uvođenja posebnih pravila prilikom rukovanja pogonom, postrojenjem i/ili skladištem i druge mjere koje će obezbjediti zaposlenike, rukovaoce i opremu.

Kako bi se obezbjedila redovna kontrola i praćenje rada pogona, postrojenja i/ili skladišta, operater će:

- nadzirati rad sigurnosnih sistema i opreme unutar pogona, postrojenja i/ili skladišta, te ih redovno održavati po pitanju njihove sigurnosti;
- redovno održavati pogon, postrojenje i/ili skladište i vršiti popravke u skladu sa najboljim raspoloživim tehnikama;
- preduzimati sve neophodne mjere opreza kako bi spriječio nepravilno rukovanje u pogonu, postrojenju i/ili skladištu i/ili nepravilno rukovanje opasnim supstancama;
- preduzimati sve neophodne mjere isticanja odgovarajućih uputa prilikom rukovanja u pogonu, postrojenju i/ili skladištu i/ili rukovanju opasnim supstancama u redovnom radnom vremenu, kao i u slučaju vanrednih situacija;

- osigurati odgovarajuću obuku zaposlenika prilikom rada u pogonu, postrojenju i/ili skladištu, a posebno prilikom uvođenja novih tehnologija, te u slučaju opasnosti i vanrednih situacija.

7. Preventivne mjere za sprječavanje nesreća velikih razmjera

- imenovati odgovornu osobu za provođenje procedure zaštite na radu, protivpožarne zaštite i zaštite u slučaju nesreće većih razmjera,
- imenovati tim ljudi koji će u slučajevima akcidenta provoditi procedure i slijediti upute zaštite zdravlja ljudi i okoliša,
- sistematizacijom poslova i organizacijom rasporeda radnika na poslove i zadatke, osigurati da se na mjesta s rizicima za okolinu raspoređuju samo radnici koji imaju sve potrebne sposobnosti i da im je raspored stalan,
- vršiti redovnu obuku zaposlenih iz oblasti zaštite okoliša, od požara i u slučaju nesreća većih razmjera, kao i novih radnika prilikom procesa zapošljavanja,
- vršiti redovnu kontrolu znanja i fizičke i psihičke spremnosti zaposlenih u skladu sa radnom dužnosti koju obavljaju a u oblasti zaštite na radu, zaštite od požara i zaštite za vrijeme nastanka akcidentne situacije,
- osigurati stalan nadzor od ovlaštenih i osposobljenih osoba pri pretakanju naftnih derivata, te pri preuzimanju tih supstanci u skladište i njihovom izdavanju,
- uz sva postrojenja je obavezno postaviti uputstvo za radkoje će biti dostupno radnicima u svakom momentu,
- pri manipulaciji sa opasnim supstancama pridržavati se internih procedura i pravila proizvođača,
- broj zaposlenih u skladištu reducirati na minimum, te vršiti evidenciju ulaska i izlaska iz skladišta opasnih materija, kako materijala tako i osoblja,
- u skladištu obezbijediti mjesta za uputstva za rukovanje zapaljivim, opasnim, tečnim i drugim supstancama koje mogu izazvati nesreće većih razmjera,
- skladište smije biti otključano samo u slučaju kada u njemu boravi odgovorna osoba. Ključ smije posjedovati samo odgovorna osoba,
- opremu zaštite na radu uskladiti sa zakonskom regulativom, propisanim standardima i elaboratom zaštite na radu,
- redovno vršiti kontrolu opreme, električnih instalacija, gromobranskih instalacija i hidrantske mreže (vanjske i unutrašnje, odnosno cjelokupnog sistema koji bi mogao potencijalno ugroziti zdravlja ljudi i okoliša, ukoliko dođe do akcidenta),
- u propisanim rokovima redovno vršiti periodične i kontrolne preglede vatrogasnih aparata, te cjelokupne vatrogasne opreme i sistema,
- ograničiti pristup lokaciji neovlaštenim licima. Ukoliko se javi potreba za ulaskom osoba koje nisu u radnom odnosu izvršiti evidenciju istih, ograničiti im kretanje na neutralnim područjima, te im dati zaštitnu opremu koju su dužni da koriste dok se nalaze u krugu Terminala,
- krug obilježiti znakovima upozorenja (zabranjeno pušenje, opasna supstanca, zabranjen pristup i sl.) koji su čitljivi i jasno vidljivi,
- zaštitna sredstva (PP aparati, šljemovi, HTZ obuća i odjeća itd) moraju biti lako dostupni, i u skladu sa propisanim standardima i zakonskom regulativom te elaboratom o zaštiti na radu,
- nabaviti sva potrebna (odgovarajuća) lična zaštitna sredstva za slučaj nesreće,
- opasne supstance odlagati i skladištiti na mjestima koja su isključivo predviđena za tu svrhu. Ukoliko su u zatvorenom prostoru obezbijediti propisnu ventilaciju prostora i protivpožarnu zaštitu istog,

- redovno vršiti čišćenje prostorija, manipulativnih prostora, mašina, uređaja, održavati unutrašnje i vanjsko uređenje lokacije,
- prilikom rada Terminala posebno obratiti pažnju na okoliš (manipulacija sa tečnim gorivima se mora vršiti pažljivo, bez istakanja na zelene površine),
- primijeniti sve preventivne mjere zaštite od požara utvrđene Elaboratom zaštite od požara,
- uspostaviti saradnju sa vatrogasnim brigadama i upoznati ih sa aktivnostima koje treba da se sprovedu u slučaju akcidentata na navedenom području,
- uspostaviti saradnju sa službom hitne medicinske pomoći, pripremiti uputstvo za davanje prve pomoći,
- uspostaviti korektne odnose i komunikaciju sa okolnim stanovništvom, upozoriti ih i uputiti o sistemu poslovanja Terminala i potencijalnim izvorima nesreća većih razmjera,
- vršiti redovnu kontrolu ekoloških parametara, uticaja otpadnih voda na okoliš, isparavanja u zrak, redovna kontrola kvaliteta zraka na lokaciji,
- lokaciju osigurati maksimalno sa automatskim protivpžarnim i alarmnim sistemima, te sistemima detekcije dima i zapaljivih supstanci,
- organizacija zaštite od požara je od velikog značaja i mora se posebna pažnja posvetiti istoj, u vidu instaliranja opreme koja je u mogućnosti detektovati i alarmirati u što kraćem vremenskom roku izbijanje požara. Također, tim koji je zadužen za provođenje procedura zaštite zdravlja ljudi i objekata za vrijeme požara mora bit obučen i opremljen u skladu sa aktuelnim standardima, zakonskom regulativom i Elaboratom zaštite od požara.

8. Mjere zaštite i reagovanja radi ograničavanja posljedica nesreće većih razmjera

Organizacione mjere koje obezbjeđuju sigurnost pogona i postrojenja podrazumijevaju izradu i primjenu sljedećih dokumenata:

- Rizik menadžment plan,
- Program sigurnosne odgovornosti,
- Program prevencije
- Pogonske procedure i sigurnosne procedure,
- Procedura za trening osoblja,
- Procedure održavanja,
- Plan intervencije u slučaju nesreća većih razmjera,
- Interne i eksterni audite,
- Zapis o svakom incidentu.

Glavnim izvedbenim projektom rekonstrukcije predviđene se sljedeće mjere:

1. Mjere za sprječavanje nastanka požara
 - objekti (pogonska zgrada i dispečerski centar, upravna zgrada i magacin pakovane robe, zgrada energetike) moraju biti projektovani, izgrađeni i opremljeni na takav način da se rizik od nastanka požara svede na najmanju moguću mjeru,
 - pravilan odabir opreme i instalacija na elektro postrojenjima i instalacijama usklađenih sa snagom potrošača,
 - ugradnja adekvatne i propisima predviđene opreme i elemenata instalacija na mašinskim instalacijama.
2. Mjere za sprječavanje širenja požara
 - objekti moraju biti podijeljeni na požarne sektore kako bi se širenje vatre i dima ograničilo, obezbijedila sigurna evakuacija, pomoglo spašavanje i sama operacija gašenja, i umanjila materijalna šteta nastala požarom,
 - pojedini spratovi objekata, podrum i potkrovlje moraju biti posebni požarni sektori (razdvajanje požara po spratovima),

- prostorije sa bitno različitom namjenom ili sa bitno različitim požarnim opterećenjem moraju se organizovati u posebne požarne sektore, ukoliko je to neophodno za obezbjeđenje zaštite ljudi ili imovine (razdvajanje požara prema namjeni).
3. Mjere evakuacije u uslovima požara
- u slučaju pojave požara ili druge nesreće mora biti moguće bezbjedno evakuisati objekat,
 - objekat mora biti opremljen adekvatnim brojem izlaza razmještenih na odgovarajući način, a koji su istovremeno dovoljno prostrani, jednostavni za upotrebu tako da vrijeme evakuacije objekta ne traje dugo,
 - izlazi moraju biti takvi da omogućavaju iznošenje nepokretnih osoba na nosilima kroz izlaz iz evakuacionog područja,
 - prolazi u evakuacionom području, koji vode do izlaza, moraju biti dovoljno prostrani i lako prohodni,
 - evakuaciju dobara mogu organizovati i provesti samo uposlenici Terminala, jedinica PVB kantona Sarajevo i osobe koje su se sa svojim sredstvima našle na ovom terminalu u vrijeme akcidentne situacije,
 - putevi evakuacije iz objekata u kojima borave zaposleni moraju biti kratki, prohodni, osvijetljeni i neizlomljeni. Dužina puteva evakuacije mora biti takva da se sam postupak evakuacije može izvesti bez teškoća u izrazito kratkom vremenu,
 - u slučaju evakuacije transportnih sredstava (auto cisterni i željezničke kompozicije sa vagon cisternama) kojima se može evakuisat dio materijalnih dobara (tečnog goriva) koje je predmet istakanja ili utakanja u vrijeme akcidentnih situacija, postupak istakanja/utakanja se prekida uz preduzimanje svih potrebnih mjera zaštite od požara za te postupke u redovnim okolnostima i izvlačenje kompozicije sa vagon cisternama, odnosno van kruga Terminala.
4. Mjere dojave i gašenja požara
- vatrodjavni sistem sa vrlo visokim zahtjevima za evakuaciju i obavještanje, namijenjen za ranu detekciju dima, toplote i požara u početnoj fazi, kako bi se brzo i efikasno reagovalo i zaustavilo njegovo širenje. Za obradu signala sa detektora i upravljanje radom sistema koristit će se adresabilna mikroskopska centrala sa upravljačkom tastaturom, pozicionirana u portirnici pogonske zgrade,
 - instalacija dojave para zapljivih tečnosti namijenjena za detekciju prisutnosti oktana u isparenjima koja se javljaju usljed curenja goriva u atmosferu. Projektom je predviđeno da centrala za detekciju plina bude postavljena u portirnici pored centrale za dojavu požara,
 - mašinske instalacije i poluautomatski stabilni sistem gašenja požara realizovani su kroz poluautomatske sisteme gašenja požara teškom pjenom i hlađenje rezervoara vodom, kao i stabilni automatski sistem gašenja i hlađenja na autopunilištu i vagon istakalištu. Kompletan sistem sa sastoji od: rezervoara protipožarne vode kapaciteta 3.000 m³, pumpne stanice protivpožarne zaštite, instalacije za gašenje požara teškom pjenom i instalacijom za hlađenje.

9. Obaveze ažuriranja dokumentacije

9.1. Obaveza ažuriranja Izvještaja o stanju sigurnosti

U skladu sa stavom (2) člana 107. Zakona i člana 13. Pravilnika, operater je dužan ažurirati, te u tom smislu izvršiti dopune podataka i informacija, i to:

- a) svakih 5 godina od posljednjeg Izvještaja o stanju sigurnosti,
- b) bez odlaganja, u slučaju bilo kakve promjene, rekonstrukcije uključujući i slučaj prestanka rada pogona/postrojenja/skladišta, a najkasnije u roku od 60 dana od značajne promjene:
 - u postrojenju;

- u skladišnom prostoru;
 - u postupku u kojem se koristi opasna tvar;
 - u količini, prirodi, agregatnom stanju opasne tvari u poređenju sa podacima sadržanim u postojećem Izvješću o stanju sigurnosti;
- c) u bilo koje drugo vrijeme na inicijativu operatera ili na zahtjev Federalnog ministarstva:
- iz razloga uzimanja u obzir saznanja o novim činjenicama ili novim tehnološkim spoznajama o sigurnosnim pitanjima, uključujući spoznaje koje proizlaze iz analize nesreća ili, u mjeri u kojoj je to moguće, iz izbjegnutih nesreća;
 - u slučaju bilo kakvih saznanja i pretpostavki o promjenama glede mogućih bitnih posljedica u vezi s opasnostima povezanim sa nesrećom većih razmjera.

Ukoliko se informacije sadržane u Izvještaju o stanju sigurnosti nisu mijenjale, operater nije obavezan dostaviti Izvještaje u ostavljenom roku, ali je istovremeno dužan o tome obavijestiti Federalno ministarstvo u okviru Informacije o sigurnosnim mjerama, u skladu sa članom 110. Zakona.

Prema članu 108. Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“, broj 15/21) u slučaju promjena u radu pogona i postrojenja ili količini opasnih supstanci koje mogu da rezultiraju pojavom nesreća većih razmjera operater je dužan preispitati i ukoliko je neophodno, ažurirati Plan. U slučaju prestanka rada pogona ili postrojenja, navedenih u provedbenim propisima iz stava (2) člana 83. i stava (1) člana 102. ovog Zakona, operater je dužan pisanim putem informisati nadležni organ o ispunjavanju uslova predviđenih okolinskom dozvolom koji se odnose na mjere poduzete nakon što je postrojenje prestalo sa radom.

Prije početka puštanja u rad a najkasnije 30 dana prije zvaničnog početka rada terminala operater je dužan pisanim putem informisati Federalnu upravu za inspekcije poslove i nadležni organ.

9.2. Obaveza ažuriranja Informacije o stanju sigurnosti propisana je stavom (2) članom 110. Zakona u slučaju promjene u radu u roku od šest mjeseci nakon nastale promjene, te ponovo razmatra svake treće godine.

9.3. Obaveza ažuriranja Unutarnjeg plana intervencija vrši se u skladu sa stavom (5) član 14. svake treće godine ili u slučaju promjene u radu u roku od šest mjeseci nakon nastale promjene.

10. Izvještaj o stanju sigurnosti, Informaciju o sigurnosnim mjerama i Unutrašnji plan intervencija su obavezni prilozi ovog rješenja o okolinskoj dozvoli-saglasnosti na Izvještaj o stanju sigurnosti.

11. Dozvola/saglasnost se izdaje na period od 5 (pet) godina uz poštivanje obaveza ažuriranja iz tačke 9. ovog Rješenja, a svake pete godine vrši se obnova na način utvrđen u članu 93. Zakona.

12. Ovo rješenje se upisuje u **registar izdatih okolinskih dozvola.**

Obrazloženje

Operater „Operator – Terminali Federacije“ d.o.o. Sarajevo, podružnica Blažuj – Terminali Blažuj podnio je dana 14.04.2022. godine zahtjev za obnovu okolinske dozvole za terminal tečnih naftnih derivata.

Predmetni pogon/postrojenje/skladište u skladu sa stavom (1) člana 102. i stavom (1) člana 107. Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“, broj: 15/21), prihvatanje, skladištenje i distribucija tečnih goriva operatera „Operator – Terminali Federacije“ d.o.o. Sarajevo pripada **višem razredu** pogona/postrojena/skladišta (ukupno 42.300 m³) u skladu sa Prilogom Ia., Dio 1. i Dio 2. kolona 3. Pravilnika o pogonima, postrojenjima i skladištima u kojima su prisutne opasne supstance koje mogu dovesti do nesreća većih razmjera ("Službene novine Federacije BiH", broj: 51/21).

U skladu sa čl. 102. do 113. Zakonom o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“, broj: 15/21), uz zahtjev i dopunu dostavljena je sljedeća dokumentacija:

- obavještenje o skladištu koje može izazvati nesreće većih razmjera (u skladu sa čl. 7. Pravilnika),
- izvještaj o stanju sigurnosti (u skladu sa članom 10. Pravilnika),
- informacija o sigurnosnim mjerama (u skladu sa članom 6. Pravilnika),
- unutrašnji plan intervencija (u skladu sa članom 14. Pravilnika),
- potpisana Izjava o tačnosti, istinitosti i potpunosti podataka ovjerena pred nadležnim organom (u skladu sa čl. 7. Pravilnika).

Postupak rješavanja podnesenog zahtjeva izvršen je prema odredbama čl. 102. do 113. Zakona i odredbama čl. 7., 8. 10. 14. i 16. Pravilnika. U tom postupku izvršen je uvid u dostavljenu dokumentaciju, njen sadržaj i da li je odgovoreno po svim stavkama o sadržaju, te utvrđeno je da je dokumentacija podnesena na propisanim obrascima i da sadrži sve podatke utvrđene Zakonom i Pravilnikom, kao i izjava podnosioca zahtjeva data prema članu 7. stav (2) Pravilnika, tj. na obrascu Priloga IV Pravilnika.

Na osnovu podataka sadržanih u priloženoj dokumentaciji utvrđeno je da pogon/postrojenje/skladišta spadaju u Prilogu Ia. Dio 1. kolona 3. ili Prilogu Ia. Dio 2. kolona 3. Pravilnika i po tom osnovu rješavanje podnesenog zahtjeva spada u nadležnost Federalnog ministarstva okoliša i turizma kako je utvrđeno u članu 102. i 103. Zakona. U okviru utvrđivanja činjeničnog stanja Ministarstvo je provelo radnje na učešću javnosti u rješavanju zahtjeva stranke koje su utvrđene u članu 88. Zakona.

Operater „Operator Terminali Federacije d.o.o. ispunjava uslove iz člana 93. Zakona i to:

- rješenje o vodnoj saglasnosti broj: UP-I/25-2-40-101-8/20 od 17.06.2020. godine
- pravnosnažno rješenje broj UPI/03-23-2-266/19 od 05.01. 2022. godine

Federalno ministarstvo okoliša i turizma je u skladu sa članom 88. Zakona o zaštiti okoliša ("Službene novine Federacije BiH", broj: 15/21) obavijestilo zainteresirane strane i stanovnike jedinice lokalne samouprave Ilidže i Kantona Sarajevo, o podnesenom zahtjevu za obnovu okolinske dozvole operateru „Operator – Terminali Federacije“ d.o.o. Sarajevo, podružnica Blažuj – Terminali Blažuj i to: dopisom broj: UPI05/2-02-19-5-73/22-2 SC od 20.05.2022. godine, putem web stranice Federalnog ministarstva okoliša i turizma <https://www.fmoit.gov.ba/bs/okolisne-dozvole/javne-rasprave-i-javni-uvidi/javni-uvid-u-zahtjev-za-izdavanje-okolisne-dozvole-za-operator-terminali-federacije-d-o-o-sarajevo-za-terminal-tecnih-naftnih-derivata-blazuj> od 18.05.2022. godine i oglašavanjem u jednom od dnevnih novina dana od 31.05.2022. godine. Zahtjev za obnovu okolinske dozvole dostupan je na uvid u prostorijama Federalnog ministarstva okoliša i turizma – Sektor za okolinske dozvole, ul. Hamdije Čemerlića br.2, Sarajevo, soba 312. Primjedbe na Zahtjev za izdavanje/obnovu okolinske dozvole/saglasnosti mogle su se dostaviti u pisanoj formi u roku od 30 dana od dana objavljivanja na adresu Federalnog ministarstva okoliša i turizma.

Primjedbe na Zahtjev za obnovu okolinske dozvole od strane Općine Ilidža – služba za prostorno uređenje zaprimljene su u ovom Ministarstvu dana 15.07.2022. godine a dopunjeni zahtjev (Izveštaj o stanju sigurnosti, Unutrašnji plan intervencije i Informacija o sigurnosnim mjerama) objavljen je na web stranici ministarstva <https://www.fmoit.gov.ba/bs/okolisne-dozvole/javne-rasprave-i-javni-uvidi/javni-uvid-u-dopunjeni-zahtjev-za-izdavanje-okolisne-dozvole-operatora-operator-terminali-federacije-d-o-o-sarajevo-za-postojece-pogone-i-postrojenja-podruznice-blazuj-terminali-blazuj> od 26.09.2022. godine. Dopisom broj: UPI 05/2-02-19-5-73/22-2 SC od 28.09.2022. godine obaviještena je općina Ilidža (služba za prostorno planiranje i služba civilne zaštite) o dopunjenom zahtjevu operatera „Operator – Terminali Federacije“ podružnica Blažuj. U zakonskom roku nisu pristigla mišljenja i primjedbe zainteresovane javnosti.

Nacrt okolinske dozvole dostupan putem web stranice Federalnog ministarstva okoliša i turizma od 06.07.2022. godine <https://www.fmoit.gov.ba/bs/okolisne-dozvole/javne-rasprave-i-javni-uvidi/javni-uvid-u-nacrt-okolisne-dozvole-operatoru-operator-terminali-federacije-d-o-o-sarajevo-za-postojece-pogone-i-postrojenja-podruznice-blazuj-terminali-blazuj>. U zakonskom roku nisu pristigla mišljenja i primjedbe zainteresovane javnosti.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma dopisom broj: UPI 05/2-02-19-5-73/22-3 SC od 30.11.2022. godine zatražilo je obrazloženje/dopunu Zahtjeva, odnosno Izveštaja o stanju sigurnosti u dijelu poglavlja 6.2. *Opis mogućih scenarija nesreća velikih razmjera – Metode za utvrđivanje prioriteta među rizicima izazvanim velikim nesrećama u procesnoj i i srodnim industrijama, podnaslov 4. Procjena društvenog rizika*, u kojem je prikazan grafikom sa matricom učestalosti u odnosu na posljedice u analizi rizika, te je prema prikazu spomenutog grafikona konstatovano da se prihvatljivost društvenog rizika od nesreća velikih razmjera za skladište u Terminalu F BiH nalazi u dijelu koji nije prihvatljiv.

Na osnovu obrazloženja, odnosno dopune Zahtjeva izrađenog od strane ovlaštene konsultanske kuće Dvokut Pro d.o.o. Sarajevo broj: 5-470-25/21 zaprimljenim u ovom Ministarstvu dana 23.12.2022. godine utvrđeno je da se radi o tehničkoj greški u pdf formatu dostavljenog Izveštaja o stanju sigurnosti od 07.09.2022. godine, te da originalni word format istog dokumenta sadrži dio teksta i grafike koji nije vidljiv u pdf formatu dostavljenog Izveštaja o stanju sigurnosti od 07.09.2022. godine.

Prema tome, konstatacija da se prihvatljivost društvenog rizika od nesreća velikih razmjera za skladište u Terminalu F BiH nalazi u dijelu koji nije prihvatljiv odnosi se samo za klasu posljedice (C_{d,s} 400), dok za klasu učestalosti (P-10₉) rezultat daje prihvatljivost za predmetnu lokaciju. Sagledavanjem klase posljedice i klase učestalosti, kumulativno, rezultat daje generalnu prihvatljivost lokacije.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma je dopisom od 18.05.2022. godine i urgencijom od 25.10.2022. godine zatražilo Izveštaje Federalnoj upravi za inspekcijske odnose. Inspekcijskim nadzorom broj: UP1-10-19-3-00065/2022-1007-P-1007-1-P od 19.09.2022. godine konstatovano je da se na predmetnoj lokaciji vrše građevinski radovi nadogradnje upravne zgrade i rekonstrukcija objekata za skladištenje. Prema izjavi prisutnog upravnika terminala svi objekti za skladištenje su prazni, nisu korišteni od 1991. godine i kao takvi su predati izvođaču radova. Radovi se izvode na osnovu projekta „Izmjene i dopune Glavnog-Izvedbenog projekta rekonstrukcije terminala tečnih naftnih derivata“ iz 2020. godine.

Federalna uprava civilne zaštite, iako je to propisano članom 113. Zakona da je ista nadležna na osnovu unutrašnjeg plana intervencije sa sadržanim mjerama koje će se poduzeti

u slučaju nesreće većih razmjera izraditi vanjske planove intervencije za mjere koje će se poduzeti izvan pogona i postrojenja/skladišta, dopisom broj 05-02-2-416/2021 od 08.11.2021. godine obavijestila da nije nadležna za izradu vanjskog plana intervencija jer odredbe navedenog Zakona i Pravilnika o pogonima, postrojenjima i skladištima u kojima su prisutne opasne supstance koje mogu dovesti do nesreća većih razmjera ("Službene novine Federacije BiH", broj: 51/21) nisu usklađene sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10).

Na osnovu provedenog postupka i izvedenih dokaza, utvrđeni su svi podaci u skladu sa članom 104. stav (2) Zakona, te, u skladu sa odredbom čl. 89. Zakona, riješeno kao u dispozitivu ovog rješenja.

U skladu sa Zakonom o federalnim upravnim taksama i tarifi federalnih upravnih taksi („Službene novine Federacije BiH“ broj: 43/13), podnosilac zahtjeva je uplatio 250,00 KM na budžetski račun kod UNION banke d.d. Sarajevo.

Uputa o pravnom lijeku:

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dopuštena žalba. Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe kod Kantonalnog suda u Sarajevu u roku od 30 dana od dana prijema ovog rješenja. Tužba se podnosi u dva istovjetna primjerka i uz istu se prilaže ovo rješenje u originalu ili ovjerenom prepisu.

S poštovanjem,

MINISTRICA

dr Edita Đapo

Dostaviti:

- 1. „Operater – Terminali Federacije d.o.o. Sarajevo
Mustajbega Fadilpašića 1 71 000 Sarajevo*
- 2. OPĆINA ILIDŽA
Butmirska cesta 12, Ilidža 71 210*
- 3. Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša
Reisa Džemaludina Čauševića 1 71 000 Sarajevo*
- 4. Federalna uprava za inspekcijske poslove,
Fehima efendije Čurčića 6, Sarajevo 71000*
- 5. Sektor za okolišne dozvole, procjenu uticaja na okoliš, registar i čiste tehnologije*
- 6. arhiva*

